

Opinie

Abortus, blijvend controversieel?

GENT 16/05 - Op 15 mei 1992, dertig jaar geleden, werden twee artsen en drie onthaalmedewerksters vrijgesproken in '[het abortusproces tegen het Kollektief Anticonceptie](#)' voor het hof van beroep te Antwerpen, na een lange juridische weg van bijna tien jaar.

Foto: Gent, Amsab-ISG

Ondertussen was er op 3 april 1990 een wet gestemd die abortus depenaliseerde en was de tenlastelegging van 55 andere medewerkers verjaard.

De toenmalige Koning Boudewijn weigerde vooraf uit 'gewetensnood' zo een - weliswaar democratisch ontstane - wet te ondertekenen. Hij vroeg hiervoor een "juridische oplossing om de goede werking van de parlementaire democratie te waarborgen zonder de monarchie op de helling te zetten...". Hij werd tijdelijk in de onmogelijkheid geplaatst te regeren waardoor hij zijn handtekening niet hoefde te plaatsen en de modale Belg op 4 april wakker werd zonder koning om de dag nadien weer te kunnen gaan slapen met dezelfde koning als ervoor.

3 april en 15 mei zullen me voorlopig bijblijven als verjaardagen om te vieren maar vooral om te herdenken dat het doel nog niet bereikt is. Wiens doel, welk doel? "Bent u dokter geworden om beginnend leven in de kiem te smoren, dus moordenaar te worden?" was de eerste vraag van de onderzoeksrechter.

Ik ben huisarts geworden om mensen te helpen genezen en te begeleiden bij hun keuzes die ze maken inzake gezondheid, te toetsen of het voor hen op die moment de juiste en ongedwongen keuze is. Thuis bevallen mogelijk maken en abortushulpverlening waren in de jaren 1970-80 dé discussiepunten met de collega's in de Orde der Geneesheren, in de opleiding en het wetenschappelijk onderzoek aan de RijksUniversiteit Gent.

In die periode werd ik op het matje geroepen door de decaan van de faculteit Geneeskunde omwille van een artikel in het maandblad Huisarts Nu over de rol van registratiecijfers over abortushulpverlening (het eerste wetenschappelijk artikel over abortuscijfers in Vlaanderen). Steun van mijn diensthoofd professor René De Smet (Centrum voor HuisartsOpleiding) en professor Karel Vuylsteek (dienst Sociale Geneeskunde) baatte niet. Professor Michel Thierry, het toenmalige diensthoofd Gynaecologie drukte het uit in de volgende logica: "Wij zijn een rijksuniversiteit, abortus is illegaal dus abortus kan niet besproken worden, laat staan uitgevoerd door iemand van of in de faculteit Geneeskunde" (tenzij voor privépatiënten onder het mom van miskraamcuretage, hoorde ik achteraf). Toen bekend werd dat ik betrokken was in 'het abortusproces tegen het Kollektief Anticonceptie' mocht ik mijn doctoraatsonderzoek helemaal vergeten.

In Nederland werd de Wet Afbreking Zwangerschap (WAZ) die abortus onder bepaalde omstandigheden legaliseert gestemd in 1981 en trad door middel van het Besluit Afbreking Zwangerschap in werking op 1 november 1984. Vanaf die tijd deed ik soms vervangingen als 'abortusarts' in Groede, net over de grens. Als verwijzende huisarts naar dat abortuscentrum was ik strafbaar, als arts werkte ik daar legaal! Anno 2022 ben ik nog altijd strafbaar als verwijzende arts van een vrouw met abortuswens bij een zwangerschap van meer dan 12weken

In Frankrijk werd op 12 december 1979 de voorlopige Wet Veil definitief van kracht voor onbeperkte tijd. In 1975 had Simone Jacob, echtgenote Veil, een abortuslegalisering gestemd gekregen voor vijf jaar. Frankrijk en Nederland waren belangrijke voorbeelden zowel voor de concrete illegale abortushulpverlening in GACEHPA (Groupe d'Action des Centres Extra-Hospitaliers Pratiquant l'Avortement), CEVO (Centrum voor Verantwoord Ouderschap Brussel en Brugge) en KAC als nadien bij de uiteindelijke wettelijke regeling.

In 1973 oordeelde het Hooggerechtshof (Roe vs. Wade zaak) dat een ongepast strenge beperking van het recht op abortus in tegenspraak was met de grondwet. Het was waarschijnlijk de belangrijkste uitspraak om abortus wereldwijd bespreekbaar en wettelijk mogelijk te maken maar de controverse in de USA zelf

bleef. De uitspraak was te vaag zodat staten zelf gingen bepalen wat die 'ongepast strenge beperking van het recht op abortus' inhoudt.

In sommige staten moeten vrouwen die een abortus willen verplicht een echografie laten maken en die zelf bekijken, ook als ze het slachtoffer werden van verkrachting. In andere staten zijn abortuspillen verboden of een afbreking na zes weken, zoals in de staat Iowa waar de gouverneur abortus verbiedt als bij de foetus een hartslag te horen is. Sinds het [lekken van een ontwerpadvies van het Hooggerechtshof](#), waaruit blijkt dat de meeste rechters het recht op abortus willen schrappen, is abortus weer een heet hangijzer, niet alleen in de USA maar wereldwijd.

Vandaag 30 jaar na mijn vrijspraak denk ik terug aan de afscheidswaarden van Lucie van Crombrugge, gewezen coördinator van de Centrale Coördinatie van Nederlandstalige AbortusCentra, ook op 15 mei 1992 vrijgesproken en 5 jaar geleden op 16 mei 2017 bewust gestorven: "Ik kan niet aanvaarden dat de huidige Belgische Abortuswet het eindpunt van onze inzet is geweest. We hebben een [hele weg afgelegd](#), maar we staan nog niet ver genoeg. Ik wil abortus uit het strafrecht, zoals in Canada, waar het gedurende de hele periode van de zwangerschap is toegestaan als een patiëntenrecht en zoals het in 1973 onze eis was na de uitspraak Roe vs. Wade: 'Abortus uit het strafrecht en een patiëntenrecht. De vrouw beslist. Anticonceptie gratis'." En ze droeg haar toespraak op aan abortusdokter George Tiller, in 2009 vermoord door een anti-abortus extremist.

Marc Cosyns 15 mei 2022

[Abortus, blijvend controversieel? \(Opinie dr. Cosyns\) - MediQuality](#)